

การพัฒนาที่ยั่งยืน

(SUSTAINABLE DEVELOPMENT)

- ผศ.ดร.ภารดี อาษา
- ภาควิชาอนามัยสิ่งแวดล้อม
- คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

การพัฒนาที่ยั่งยืน หมายถึง

- การพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการของปัจจุบัน โดยไม่ทำให้ผู้คนในอนาคตเกิดปัญหาในการตอบสนองความต้องการของตนเอง

(นิยามของคณะกรรมการโลก ว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา)

การพัฒนาที่ยั่งยืนรวมความถึง 3 ด้าน

คือ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งเชื่อมโยงและสัมพันธ์กัน

- โครงการพัฒนาใด ๆ ต้องคำนึงถึงองค์ประกอบทั้ง 3 ด้านนี้

- การพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นอะไรที่ไกลกว่าเพียงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- เป็นการเปลี่ยนโครงสร้างระบบเศรษฐกิจและสังคม เพื่อลดการบริโภคทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ในระดับที่รักษาความสมดุลที่ดีให้คนอยู่ร่วมกับธรรมชาติ

เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หนทางสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

SEP = Sufficiency Economy Philosophy
SDGS= Sustainable Development Goals

ราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมายของการพัฒนาอย่าง ยั่งยืนประกอบด้วย 3 ประการ ดังนี้

- 1.ความต้องการของมนุษย์: ซึ่งอาจเป็นความต้องการพื้นฐานในการดำรงชีวิต
และความต้องการที่จะมีมาตรฐานที่ดีกว่าเดิม
- 2.ขีดจำกัดของสิ่งแวดล้อม: ระบบสภาพแวดล้อมมีขีดจำกัดในการให้ทรัพยากร
และมีขีดจำกัดในการรองรับของเสีย

3.ความยุติธรรมในสังคมทั้งระหว่างชนรุ่นเดียวกันกับชนรุ่น ต่อไป:

- * ความยั่งยืนนั้นไม่อาจมั่นคงหากปราศจากนโยบายการพัฒนาที่คำนึงถึง
ปัจจัยทางสังคมและทางวัฒนธรรม
- * จึงต้องคำนึงถึงหลักการความยุติธรรมระหว่างชนรุ่นปัจจุบันกับชนรุ่น
ต่อไป และหลักการความยุติธรรมระหว่างชนรุ่นเดียวกัน

แนวคิดของการพัฒนาอย่างยั่งยืนให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

แนวคิดของสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต)

“การพัฒนาอย่างยั่งยืนมีลักษณะที่เป็น**บูรณาการ** (Integrated) คือทำให้เกิดเป็นองค์รวม (Holistic) หมายความว่า องค์ประกอบทั้งหลายที่เกี่ยวข้อง จะต้องมาประสานกันครบองค์ และมีลักษณะอีก อย่างหนึ่ง คือ **มีดุลยภาพ (Balance)** หรือพูดอีกนัย หนึ่ง คือ **การทำให้กิจกรรมของมนุษย์สอดคล้อง กับกฎเกณฑ์ของธรรมชาติ** ”

การพัฒนาอย่างยั่งยืนตามแนวคิดเชิงพุทธศาสตร์

- แนวคิดของพระธรรมปิฎก “ควรให้ความเจริญทางเศรษฐกิจอยู่ภายใต้เงื่อนไขของการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม หมายความว่า **ต้องให้การพัฒนาอยู่ในภาวะที่สิ่งแวดล้อมรองรับไหวด้วย หรือว่าเจริญไปโดยไม่รังเกียจธรรมชาติ**”
- การพัฒนาที่ยั่งยืนนี้มีลักษณะเป็นการพัฒนาที่เป็นบูรณาการ คือทำให้เกิดเป็นองค์รวม หมายความว่าองค์ประกอบทั้งหลายที่เกี่ยวข้องจะต้องมาประสานกันครบองค์ และมีลักษณะอีกอย่างหนึ่งคือ มีดุลยภาพ

การพัฒนาอย่างยั่งยืนตามแนวคิดเชิงพุทธศาสตร์(ต่อ)

- สำหรับการจะพัฒนาจะสำเร็จได้นั้น **คนต้องมีจริยธรรม**
- เนื่องจากปัจจุบันมนุษย์มีนิสัยที่เป็นสังคมบริโภค ประสพกับปัญหาสังคม และชีวิตจิตใจ จนกระทั่งเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมขึ้น จึงต้องนำเอาจริยธรรม มาช่วยแก้ปัญหายอย่างจริงจัง
- **การพัฒนาให้คนมีจริยธรรมนั้นจะสำเร็จได้ด้วยการศึกษา** อย่างน้อย จะต้องรู้เท่าทันปัญหา เมื่อพัฒนาคนขึ้นไปแล้ว จึงจะเกิดจริยธรรมที่แท้จริง คือ เป็นจริยธรรมแห่งความพอใจและความสุข

ตัวอย่าง....การพัฒนาอย่างยั่งยืน

เคนมาร์ก...

ตัวอย่างความสำเร็จจากการพัฒนาอย่างยั่งยืน

โดย ยุทธศักดิ์ คณาสวัสดิ์ (ผู้จัดการออนไลน์)

- เดนมาร์ก มีความสามารถในการแข่งขันมากเป็นอันดับ 3 ของโลก รองจากสหรัฐฯ และสวิตเซอร์แลนด์
- เดนมาร์กเป็นประเทศขนาดเล็กที่มีประชากรเพียง 5.4 ล้านคน มีพื้นที่ 43,077 ตร.กม.
- ในช่วงที่ผ่านมา เดนมาร์กได้พัฒนาตนเองอย่างรวดเร็วจากประเทศเกษตรกรรมมาเป็นประเทศอุตสาหกรรมสมัยใหม่

จุดเด่นของชาวเดนมาร์ก

คือ มีความคิดความอ่านเป็นอิสระ เอื้ออำนวยต่อการพัฒนา
นวัตกรรมใหม่ๆ ทำให้ปัจจุบันเดนมาร์กนับเป็นผู้นำของโลกใน
หลายธุรกิจ โดยเฉพาะธุรกิจที่ใช้ฐานความรู้

* บริษัท A.P. Moller-Maersk เป็นเจ้าของ Maersk Line นับเป็นสายการเดินเรือใหญ่ที่สุดในโลก โดยมีส่วนแบ่งระวางบรรทุกตู้คอนเทนเนอร์ของโลก 18%

* บริษัท FLSmidth เป็นผู้ผลิตเครื่องจักรในอุตสาหกรรมผลิตปูนซีเมนต์ใหญ่ที่สุดในโลก โดยมีส่วนแบ่งการตลาดโลก 30%

- บริษัท Vestas นับเป็นผู้ผลิตอุปกรณ์ผลิตไฟฟ้าพลังงานลมรายใหญ่ที่สุดในโลก โดยมีส่วนแบ่งตลาดโลก 28%
- บริษัท Novozymes นับเป็นผู้ผลิตเอนไซม์และจุลินทรีย์รายใหญ่ที่สุดของโลก โดยมีส่วนแบ่งตลาดโลกในส่วนเอนไซม์สูงถึง 47% และส่วนแบ่งตลาดโลกในส่วนจุลินทรีย์สูงถึง 30 - 40%

บริษัท Carlsberg เป็นผู้ผลิต
เบียร์รายใหญ่อันดับ 5 ของโลก

บริษัท Grundfos นับเป็นผู้ผลิตปั๊ม
รายใหญ่ที่สุดของโลก

บริษัท Lego นับเป็นผู้นำในธุรกิจของเด็กเล่นของโลก

บริษัท Ecco เป็นผู้ผลิตรองเท้า
ที่มีชื่อเสียงมากรายหนึ่งของโลก

นโยบายสำคัญของเดนมาร์ก คือ การพัฒนาอย่างยั่งยืน มากกว่ามุ่งเน้นกระตุ้นเศรษฐกิจ

1.เน้นใช้จ่ายในด้านสวัสดิการ
สังคม เป็นต้นว่า สุขภาพ
ของประชาชน บำเหน็จ
บำนาญ ฯลฯ เพื่อ
เสริมสร้างคุณภาพชีวิต
ของประชากร

2. ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ประชาชนศึกษาฟรี

รัฐบาลมีพัฒนาการศึกษาระดับมาตรฐานโลก และสนับสนุนให้ประชาชนศึกษา
เพิ่มเติมตลอดชีวิต / ตั้งเป้าให้นักเรียนต้องจบการศึกษาขั้นต่ำมัธยมศึกษาตอน
ปลายหรืออาชีวศึกษาเป็นสัดส่วนไม่ต่ำกว่า 95% ของทั้งหมด
และจบการศึกษาระดับอุดมศึกษาไม่ต่ำกว่า 50% ของทั้งหมด ภายในปี 2558

การศึกษา-เดนมาร์ก

- เด็กทุกคนเรียนฟรีและมีเงินเดือนให้ด้วยระหว่างเรียน
- ระดับปริญญาตรีมีเงินเดือนให้ขณะเรียน ~ 27,000 บาท (รวมค่าอาหาร และค่าหอพัก) ถ้าไม่พอใช้จะกู้ยืมเพิ่มได้อีก ~ 17,000 บ./เดือน
- ระบบการศึกษาเน้นระบบคิดวิเคราะห์ด้วยเหตุผลเป็นหลัก เริ่มตั้งแต่อนุบาล เมื่อเด็กถามผู้ปกครองหรือครูก็ต้องมีคำอธิบายที่มีเหตุผล และเปิดโอกาสให้คิดโต้แย้งได้ เชื่อเรื่องการกระทำที่มีเหตุผล และคำอธิบายที่ถูกต้อง ส่วนบรรยากาศในโรงเรียน การถกเถียงระหว่างนักเรียนกับครูอาจารย์เป็นเรื่องปกติ ไม่นับถือกันตามระบบอายุ นับถือตามความสามารถ ระบบความคิดมีการพัฒนาต่อเนื่องไปเรื่อยๆ

ห้องสมุด 'Dokk1' ในเดนมาร์กที่ไม่ได้มีแค่เรื่องของหนังสือ แต่คือพื้นที่ของทุกคน

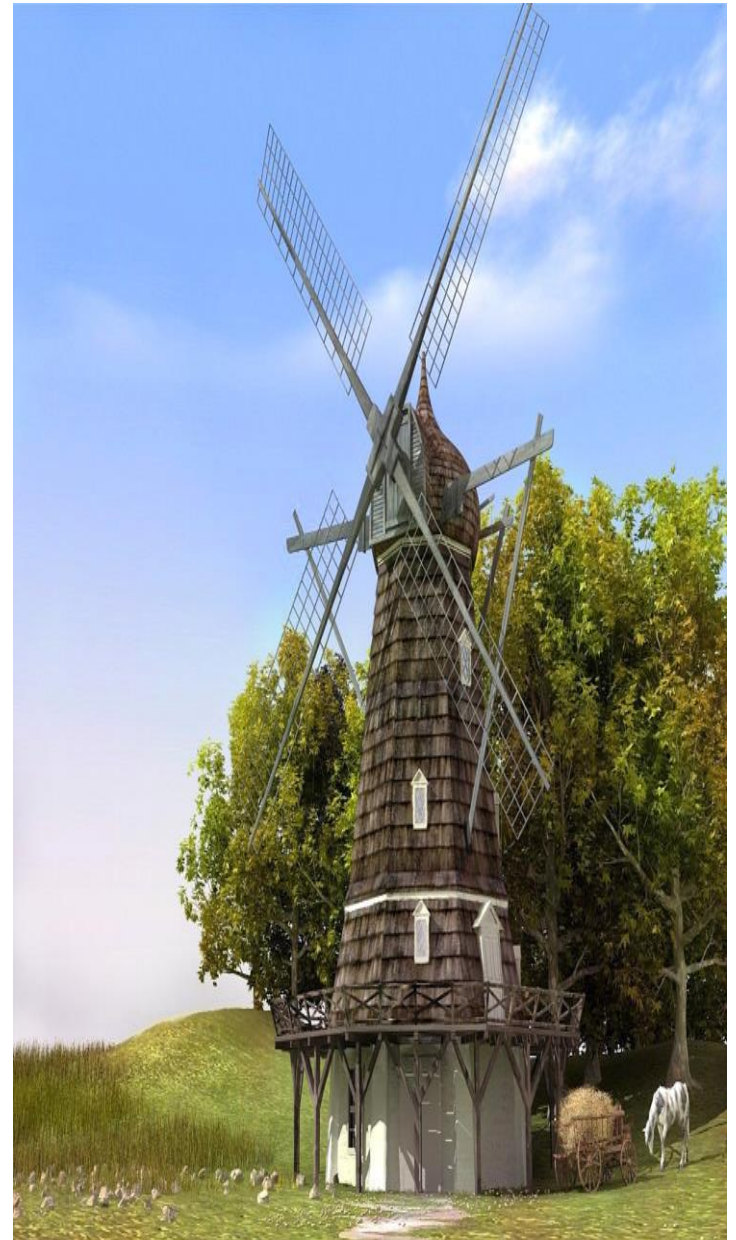
- ตั้งอยู่เมืองอาร์ฮุส (Aarhus) มีปชก. 320,000 คน จำนวนห้องสมุดสาธารณะที่มีมากถึง 19 แห่ง ไม่รวมห้องสมุดโรงเรียนและมหาวิทยาลัย
- ไม่ได้โฟกัสที่หนังสือ แต่เน้นที่ความจำเป็นและความต้องการของคนในสังคม สื่ออื่นๆ อย่างอีบุ๊ก เพลง หนังสือ ไปจนถึงกิจกรรมต่างๆ ถือเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญ
- จำนวนคนยืมหนังสือลดลง แต่มีจำนวนผู้มาใช้บริการห้องสมุดเพิ่มขึ้น เพราะคนยังมองหาสิ่งที่เป็นความรู้อยู่
- สามารถนำอาหารและเครื่องดื่มเข้าไปได้

3. เข้มงวดในด้านสิ่งแวดล้อม โดยกำหนดมาตรฐานสิ่งแวดล้อมอย่าง เข้มงวดมาก...พร้อมกับบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง

- เดนมาร์กผลิตขยะเป็นจำนวนมากถึงปีละ 15 ล้านตัน แต่ประสบผลสำเร็จในการนำขยะมาใช้ประโยชน์ในรูปรีไซเคิลเป็นสัดส่วนสูงถึง 60% ส่วนที่เหลืออีก 35% ถูกนำไปเผาทำลาย โดยนำความร้อนจากการเผาไหม้มาใช้ประโยชน์ในการผลิตไฟฟ้าเป็นสัดส่วนสูงถึง 95%

4. เป็นประเทศที่มีการกระจายรายได้เท่าเทียมกัน มากที่สุดประเทศหนึ่ง โดยคนจนและคนรวยจะมีรายได้ แตกต่างกันไม่มากเหมือนกับประเทศอื่นๆ

- **อาชีพและรายได้:** รายได้เฉลี่ยพื้นฐานต่อคน สูงกว่าคนไทยมาก เช่น อาชีพพนักงานทำความสะอาดมีเงินเดือนประมาณ 8-9 หมื่นบาท (หลังหักภาษีในอัตรา 40-60 % แล้ว) ซึ่งรายได้นี้ก็ไม่ได้ต่างกับเงินเดือนอาจารย์ในมหาวิทยาลัยมากนัก อาชีพอื่นๆ ก็มีรายได้ใกล้เคียงกัน บางอาชีพอาจจะสูงกว่านี้ แต่ทุกอาชีพถูกจัดให้มีความสำคัญเท่ากันหมด ไม่แบ่งแยกอาชีพหรือชนชั้น ต่างคนต่างทำงานของตัวเองให้ดีที่สุด ไม่ใช่ระบบเส้นสาย ระบบการทำงานว่ากันด้วยหลักเหตุผล ความถูกต้อง และความสามารถเป็นหลัก
- **ภาษีและการพัฒนา:** ระบบภาษีในเคนมาร์กถูกใช้ควบคุมทุกอย่างเหมือนเป็นกฎหมายอย่างหนึ่ง ใช้แก้ปัญหาหลายๆ อย่าง เช่น ประชากรอ้วนมากก็เก็บภาษีไขมันเพิ่มจากอาหารที่มีไขมันมาก เพื่อให้คนบริโภคน้อยลงผู้บริโภคต้องเสียภาษี ภาษีต่าง ๆ เหล่านี้จะนำไปใช้พัฒนาระบบสาธารณสุขไปจนถึงสวัสดิการต่าง ๆ ให้กับพลเมือง อาทิ จ่ายเงินเดือนให้กับคนตกงาน เด็กที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ คนชรา หรือเป็นเงินเดือนหลังเกษียณสำหรับคนทำงาน

คนไทยมีเงินกันที่บาทบ้าง?

จำนวนเงิน (บาท)

จำนวนบัญชีออมทรัพย์

ไม่เกิน 50,000	60,917,815 บัญชี
50,000-100,000	2,518,590 บัญชี
100,000-200,000	1,893,903 บัญชี
200,000-500,000	1,482,113 บัญชี
500,000-1,000,000	549,388 บัญชี
1,000,000-10,000,000	446,188 บัญชี
10,000,000-25,000,000	20,623 บัญชี
25,000,000-50,000,000	5,559 บัญชี
50ล้าน-100ล้าน	2,387 บัญชี
100ล้าน-200ล้าน	996 บัญชี
200ล้าน-500ล้าน	519 บัญชี
เกิน500ล้าน	270 บัญชี

ที่มา ธนาคารแห่งประเทศไทย 10 กค.2555

89.79 % ของบัญชีออมทรัพย์ ในประเทศไทย

มีเงินในบัญชีไม่เกินห้าหมื่นบาท

Admin V

เดนมาร์ก ประสบผลสำเร็จอย่างมาก ในด้านพลังงาน โดยมีตัวชี้วัดคือ

1. เป็นประเทศที่มีสัดส่วนการบริโภคพลังงานต่อ GDP ในอัตราต่ำที่สุดในสหภาพยุโรป
2. เป็นประเทศที่ใช้พลังงานหมุนเวียนในการผลิตไฟฟ้าเป็นสัดส่วนสูงที่สุดในยุโรป โดยได้เพิ่มสัดส่วนการใช้พลังงานหมุนเวียนอย่างรวดเร็วจาก 10.5% ของพลังงานทั้งหมด ในปี 2543 เป็น 15.5% ในปี 2548

3. ประชาชนถึงผู้บริหาร ตื่นตัวประหยัดพลังงาน จากการสำรวจเมื่อปี 2549 พบว่าประชาชนยินดีที่จะจ่ายเงินค่าพลังงานแพงขึ้น หากเป็นพลังงานจากแหล่งที่สะอาด / นักการเมืองชี้รถจักรยานเพื่อเดินทางไปประชุมสภา

- เดิมประเทศเดนมาร์กพึ่งพาการนำเข้าพลังงานจากต่างประเทศ เมื่อเกิดวิกฤตการณ์น้ำมันในปี 2516 ประเทศต้องตกอยู่ในภาวะเศรษฐกิจถดถอย
- เพื่อแก้ไขสถานการณ์ในช่วงนั้น รัฐบาลจึงประกาศนโยบายประหยัดพลังงานในด้านต่างๆ เช่น ห้ามขับรถยนต์ในวันอาทิตย์ และบางเมืองสั่งปิดไฟที่ให้แสงสว่างตามท้องถนน
- ภายหลังวิกฤตการณ์ข้างต้น รัฐบาลพรรคเสรีประชาธิปไตยของเดนมาร์กจึงประกาศนโยบายในปี 2519 ที่จะพัฒนาพลังงานหมุนเวียนอย่างจริงจัง ทำให้ธุรกิจผลิตพลังงานหมุนเวียนเฟื่องฟูขึ้น โดยเฉพาะการผลิตไฟฟ้าพลังงานลม

นโยบายพลังงานของเดนมาร์ก ปัจจุบันประกอบไปด้วย

1. รัฐบาลขึ้นภาษีสินค้าพลังงาน เช่น น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ ไฟฟ้า ฯลฯ อย่างต่อเนื่อง ทำให้ราคาพลังงานเหล่านี้มีอัตราสูงมาก

ผลดี ทำให้ภาคอุตสาหกรรม&ประชาชน ประหยัดการใช้พลังงาน แม้ต้นทุนพลังงานในระดับสูงได้ส่งผลกระทบอย่างมากต่ออุตสาหกรรมที่ใช้พลังงานสูง เช่น อุตสาหกรรมเหล็ก ปูนซีเมนต์ และกระดาษ หลายบริษัทต้องประสบปัญหาการขาดทุนและเลิกกิจการไป

แต่บริษัทที่อยู่รอด.... คือลงทุนจำนวนมากในด้านประหยัดพลังงาน เช่น เปลี่ยนมาใช้มอเตอร์ที่มีประสิทธิภาพสูง การออกแบบระบบภายในโรงงานใหม่เพื่อให้มีการสูญเสียพลังงานความร้อนน้อยที่สุด ฯลฯ

2. รัฐบาลเก็บภาษีจดทะเบียนในอัตราแพง (ประมาณ 105% ของมูลค่ารถยนต์) เก็บค่าจอดรถยนต์ราคาแพงในพื้นที่กลางกรุงโคเปนเฮเกน เพื่อกระตุ้นให้ประชาชนเลิกการใช้รถยนต์ส่วนตัว และหันมาใช้บริการขนส่งสาธารณะ ส่งผลทำให้ชาวเดนมาร์กซึ่งแม้มีรายได้สูง แต่เกือบทั้งหมดมีรถยนต์ไม่เกินครอบครัวละ 1 คัน

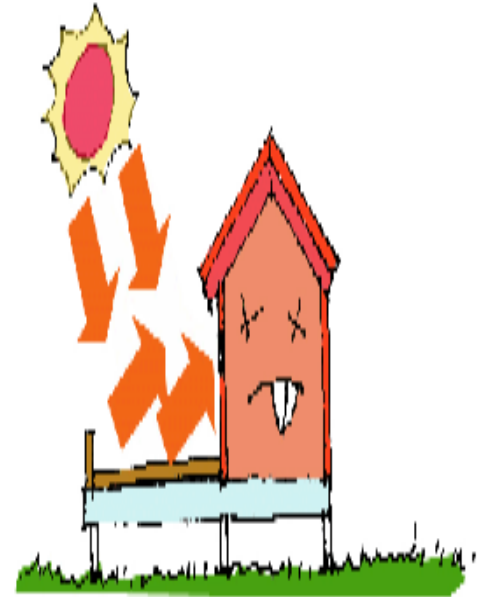

3. รัฐบาลเน้นส่งเสริม
การเดินทางโดยใช้
จักรยาน จึงนิยมกัน
อย่างแพร่หลาย มีการ
ก่อสร้างเลนสำหรับ
รถจักรยานริมถนน
จำนวนมาก

4. รัฐบาลส่งเสริมการประหยัดพลังงานใน บ้านเรือน

เริ่มแรกได้กำหนดให้อาคารก่อสร้างใหม่จะต้องใช้พลังงาน
ความร้อนไม่เกิน 90 หน่วย/ตร.ม./ปี และต่อมาได้
กำหนดมาตรฐานให้เข้มงวดขึ้นเรื่อยๆ

แก้ไขกฎหมายการควบคุมอาคารปี 2522 บังคับให้
บ้านเรือนต้องติดตั้งฉนวนอย่างหนาภายในอาคารเพื่อ
ลดการสูญเสียความร้อนที่ให้ความอบอุ่นแก่บ้านเรือน
ในฤดูหนาว

5. รัฐบาลเดนมาร์กปรับโครงสร้างการผลิตไฟฟ้าของประเทศครั้งใหญ่ในช่วงปี 1980 จากเดิมเป็นโรงไฟฟ้าขนาดใหญ่ แต่มีปสภ.ในด้านพลังงานต่ำ คือ เพียง 35 - 45% เนื่องจากพลังงานจำนวนมากสูญเสียไปในรูปของความร้อน โดยเปลี่ยนมาเป็นระบบ (Combined Heat and Power System - CHP)

ระบบ CHP เป็นโรงไฟฟ้าขนาดเล็ก ที่ตั้งอยู่ใกล้กับแหล่งชุมชน เพื่อให้นำความร้อนเหลือทิ้งจากการผลิตไฟฟ้ามาให้ความร้อนแก่บ้านเรือนได้ ซึ่งจะทำให้ ปสภ.ด้านพลังงานเพิ่มมากกว่า 80%

- สุดท้ายนี้ ขณะที่ประเทศไทยในปัจจุบันมีแนวคิดนำพลังงานนิวเคลียร์มาใช้ประโยชน์ แต่เดนมาร์กกลับไม่สนใจพลังงานจากแหล่งนี้แต่อย่างใด
- โดยในปี 2531 ภายหลังเกิดเหตุการณ์ระเบิดของโรงไฟฟ้านิวเคลียร์เชอร์โนบิลของสหภาพโซเวียตเป็นเวลา 2 ปี รัฐสภาของเดนมาร์กได้ออกกฎหมายห้ามการก่อสร้างโรงไฟฟ้านิวเคลียร์

